

Høyringsvar

Forslag til endringer i forskrift om kost-nytteanalyse av moglegheitene for å utnytte overskotsvarme

Til	Energidepartementet
Frå	Norsk Bioenergiforening (Nobio)
Dato	Frist 1.10.2026
Sak	Høyring om endringer i forskrift om kost-nytteanalyse for utnytting av overskotsvarme

Norsk Bioenergiforening (Nobio) viser til høyringa om forslag til endringer i forskrift om kost-nytteanalyse av moglegheitene for å utnytte overskotsvarme. Nobio er ein landsdekkjande interesseorganisasjon for bioenergi og representerer aktørar innan mellom anna biobrensel, varmeproduksjon, fjernvarme, nærvarme og tilhøyrande verdikjeder.

Samandrag og hovudbodskap

Nobio støttar hovudretninga i forslaget. Betre utnytting av overskotsvarme kan gi meir effektiv ressursbruk, redusere behovet for elektrisk effekt og avlaste kraftsystemet. Samstundes må regelverket utformast slik at det er føreseieleg, teknologinøytralt og praktisk gjennomførbart for alle involverte aktørar.

Nobio ber særleg om at regelverket presiserer lønsemdsvurderingar mellom fleire aktørar, definerer «vesentleg del» meir presist, og inkluderer fleksibilitet, spisslast, reservelast og forsyningstryggleik i analysane.

1. Overordna vurdering

Nobio støttar at styresmaktene legg til rette for at meir overskotsvarme blir kartlagd og teken i bruk der dette er teknisk og økonomisk forsvarleg. Lågare terskelverdiar, analyseplikt ved omfattande oppgradering og ei plikt til utnytting når kost-nytteanalysen viser positiv bedriftsøkonomisk lønsemd, kan bidra til betre energiutnytting.

Overskotsvarme og bioenergi er ikkje nødvendigvis konkurrerande løysingar. I mange varmesystem kan overskotsvarme levere grunnlast, medan bioenergi dekkjer spisslast, reservelast og beredskap. Regelverket bør derfor byggje på eit heilskapleg systemperspektiv og ikkje berre på årleg levert energimengd.

2. Lønsemdsvurderingane må presiserast

Når fleire aktørar er involverte, kan eit prosjekt vere lønsamt samla sett utan at investeringa er lønsam for kvar einskild aktør. Kostnader, gevinstar og risiko kan vere skeivt fordelte mellom varmeløysing, mottakar og eigar av røyrnett eller annan infrastruktur.

Nobio meiner departementet eller NVE bør gi nærare rettleiing om fordelinga av investerings- og driftskostnader, verdsetjing av risiko, føresetnader for energiprisar og kalkulasjonsrente, og korleis leveringsrisiko og levetid skal handterast. Ei samla positiv kost-nytteanalyse bør ikkje åleine utløyse ei gjennomføringsplikt dersom éin aktør må bere ein uforholdsmessig stor del av kostnaden eller risikoen.

3. Omgrepet «vesentleg del» må klargjerast

Forslaget opnar for unntak frå analyseplikta når det ligg føre konkrete og dokumenterbare planar om å utnytte ein vesentleg del av overskotsvarmen. Omgrepet er ikkje presist nok til å gi føreseieleg praktisering.

Vurderinga bør ta omsyn til temperatur og kvalitet på varmen, årleg energimengd, driftstid og sesongprofil, avstand til realistiske mottakarar, eksisterande infrastruktur og den teknisk og økonomisk utnyttbare delen av ressursen. Ei enkel prosentgrense basert på teoretisk varmeproduksjon kan gi misvisande resultat.

4. Fleksibilitet, spisslast og beredskap må inngå

Kost-nytteanalysen bør vise både energi- og effektbehov gjennom året. Analysen bør omtale variasjonar i varmeproduksjon og etterspurnad, planlagde og uventa driftsstansar, behov for reservekapasitet, spisslast og krav til forsyningstryggleik.

For mange fjernvarme- og nærvarmeanlegg vil bioenergi framleis vere nødvendig for å sikre fleksibel og robust varmforsyning, sjølv om overskotsvarme dekkjer ein stor del av årsenergien. Denne systemverdien må synleggjerast og verdsettast i analysen.

5. Tidspunktet for analysen må vere praktisk

Nobio støttar at analysen blir gjennomført tidleg nok til at teknologival, utforming og lokalisering framleis kan påverkast. Samstundes kan sentrale føresetnader vere usikre på tidspunktet for søknad om rammeløyve.

Regelverket bør derfor opne for at analysen kan oppdaterast når varmemengd, temperatur, driftsprofil, mottakargrunnlag eller investeringskostnader endrar seg vesentleg. Kravet bør innrettast slik at analysen blir eit reelt avgjerdsgrunnlag, ikkje berre ein formell dokumentasjonsaktivitet.

6. «Nærliggjande anlegg» må vurderast konkret

Nobio støttar at det ikkje blir fastsett éi absolutt avstandsgrense for kva som skal reknast som nærliggjande anlegg. Realistisk transportavstand vil variere med varmemengd, temperatur, terreng, kundetettleik, eksisterande røyrnett og planlagd områdeutvikling.

Rettleiinga bør gjere det tydeleg at vurderinga skal byggje på lokale og prosjektspesifikke forhold, og at berre teknisk og økonomisk realistiske alternativ skal inngå.

7. Verkemiddel må støtte gjennomføring

Sjølvt prosjekt med positiv samfunnsøkonomisk nytte kan møte høge investeringskostnader, lang tilbakebetalingstid og risiko knytt til framtidig varmeleveranse eller kundegrunnlag. Dette gjeld særleg investeringar i røyrnett, varmevekslarar, varmepumper, lager og ombygging av eksisterande anlegg.

Forskrifta bør sjåast i samanheng med relevante støtteordningar. Enova og andre verkemiddel bør kunne bidra til å realisere gode prosjekt der investeringstersklar eller risiko elles hindrar gjennomføring.

8. Sanksjonar føreset klare og etterprøvbare krav

Dersom brot på dei nye pliktene kan møtast med tvangsmulkt eller overtredingsgebyr, må pliktene vere tydelege og føreseielege. Dokumentasjonskrav, fristar, meldeplikt og vurderingskriterium må vere klart omtalte i forskrift eller rettleiing.

Aktørane bør som hovudregel få høve til å rette manglar før økonomiske reaksjonar blir vurderte. Det bør òg vere tydeleg korleis usemje om føresetnader eller resultat i kost-nytteanalysen skal handterast.

Nobio sine prioriterte tilrådingar

1. Presiser korleis kostnader, gevinstar og risiko skal vurderast og fordelast når fleire aktørar er involverte.
2. Klargjer omgrepet «vesentleg del» med utgangspunkt i kva varme som faktisk er teknisk og økonomisk utnyttbar.
3. Krev at analysane omfattar effektbehov, driftsvariasjonar, spisslast, reservelast og forsyningstryggleik.
4. Opne for oppdatering av kost-nytteanalysen når sentrale føresetnader endrar seg vesentleg.
5. Vidarefør ei konkret vurdering av «nærliggjande anlegg», utan ei absolutt avstandsgrense.
6. Sjå nye plikter i samanheng med støtteordningar og andre verkemiddel som reduserer investeringsrisiko.
7. Sørg for klare dokumentasjonskrav og høve til retting før sanksjonar blir nytta.

Avslutning

Nobio støttar målet om meir effektiv utnytting av overskotsvarme. Dei foreslåtte endringane kan bidra til betre ressursutnytting og redusert belastning på kraftsystemet. For å utløyse lønsame investeringar og samstundes sikre robuste lokale energisystem, må regelverket ta omsyn til fordelinga av kostnader og risiko, praktiske prosjektilhøve og behovet for fleksibel spiss- og reservekapasitet.

Nobio oppmodar departementet om å innarbeide presiseringane over i forskrifta og den tilhøyrande rettleiinga.

Med venleg helsing

Norsk Bioenergiforening (Nobio)

[namn]

[tittel]

[telefon] | [e-post]